

Profesor Jarosław Kweclich
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowa
Wydział Sztuki, Katedra Malarstwa

Częstochowa, 14.04.2023 r.

Recenzja

Rada ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, poinformowała mnie pismem z dnia 07.02.2023 r., że zgodnie z pismem Rady Doskonałości Naukowej nr. DEKN.Z8.400.22.2022 oraz postanowieniem Rady ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie nr. 11/2023 r, z dnia 27 stycznia 2023 r. zostałem wyznaczony do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Ramana Tratsiuka z Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym w dniu 13 czerwca 2022r.

Recenzja powstała w oparciu o dostarczoną dokumentację, złożoną przez habilitanta:

- dane wnioskodawcy,
- wskazane osiągnięcie artystyczne, będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego,
- autoreferat – opis i dokumentacja fotograficzna,
- wykaz osiągnięć artystycznych albo naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Podstawą recenzji, jest ustawa Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 20 lipca 2018 roku z późniejszymi zmianami i regulamin przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie (stanowiący załącznik do Uchwały nr. 7/2022 Senatu Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie z dnia 23 lutego 2022 r.)

Ogólne informacje o habilitancie.

Raman Tratsiuk urodził się w 1981 roku na Białorusi. W 1999 roku rozpoczął studia na Wydziale Malarstwa Grafiki i Rzeźby - kierunek Malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 2004 roku podjął kolejne studia w ASP w Poznaniu na nowo powstałym kierunku Intermedia, które ukończył z wyróżnieniem w 2007 roku. Od 2004 roku pełnił rolę asystenta-stażysty na Wydziale Intermediów w Pracowni Działań Performatywnych i Multimedialnych prowadzonej przez prof. Izabellę Gustowską. W 2007 roku wygrywa konkurs na stanowisko asystenta w Pracowni Działań Performatywnych i Multimedialnych w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Jest zatrudniony na Wydziale Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu.

Jego twórczość obejmuje działania performatywne, happening, fotografię, grafikę, malarstwo. W 1998 roku zakłada dwuosobową grupę twórczą „Bergamot”.

Od ukończenia studiów do uzyskania stopnia doktora realizuje dwadzieścia cztery aranżacje wystaw w placówkach muzealnych i galeriach sztuki, nad którymi obejmuje nadzór kuratorski, sześciokrotnie opracowuje identyfikację wizualną wystaw, dwa razy realizuje projekt graficzny katalogu. W 2011 roku realizuje aranżację wraz z nadzorem autorskim wystawy muzealnej w Haus der Brandenburgish – PreuBischen Geschichte w Poczdamie w Niemczech.

Po uzyskaniu doktoratu zrealizował dziewięć aranżacji wraz z nadzorem kuratorskim w krajowych instytucjach kultury, wykonał pięć projektów graficznych monografii i jednej książki. W tym okresie otrzymał I Nagrodę w Konkursie Muzeum Widzialne, w kategorii: Identyfikacja wizualna wystawy czasowej. Przyznana została przez: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej, Stowarzyszenie Muzealników Polskich Uzyskał III Nagrodę Izabella za wydarzenie muzealne roku, dla wystawy „M jak Mistrzowie”.

Przed uzyskaniem doktoratu, w okresie 2003 – 2011 realizuje osiemnaście performance'ów, video performance'ów, jedną wideo instalację w ramach międzynarodowych festiwali, wystaw zbiorowych na Białorusi, w Austrii, Niemczech, Rosji, Serbii, Ukrainie i Polsce. W 2010 roku na wystawie zbiorowej „Nowa Sztuka Białorusi” w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie, prezentuje cykl dwunastu fotografii kolorowych „Życie

organiczne". W 2012 roku na wystawie indywidualnej w Galerii Art Station w Poznaniu prezentuje interaktywną wideo instalację „Anonimowe autoportrety”.

Po uzyskaniu doktoratu realizuje pięć performance'ów na międzynarodowych festiwalach, biennale, wystawach zbiorowych w Belgii, Francji, Polsce. W 2015 roku na wystawie zbiorowej „Trucizna” w Pawilonie Nowa Gazownia w Poznaniu prezentuje obiekt interaktywny „Venus cyklu „Wandalizm odwrócony”; Performance „Wesele suprematyczne” prezentuje na wystawach indywidualnych w Poznaniu w Galerii Vimar w 2019 roku. Instalację „Wesele suprematyczne” w ramach festiwalu Month of Photograph in Minsk, KG Gallery w Brześciu na Białorusi w 2018 roku, w 2019 w Atelier VIMAR w Poznaniu, „Obiekty Elektryczne 2018” pokazuje na wystawach zbiorowych w Poznaniu, Amsterdamie (Holandia), i na indywidualnym pokazie w Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Happening „Flight” 2021, realizuje w ramach festiwalu „Performensk” w Mińsku na Białorusi. Instalację „Sierpy, pomnik horyzontalny” na „Fantazeri Festiwal” na Ukrainie w 2021 roku, siedemdziesiąt obrazów z cyklu „Sierpy” 2020 – 2021 na wystawie zbiorowej „Odkształcenie” w Poznaniu w 2021 roku. Instalację fotograficzną „Sierpy” 2022, pokazuje na wystawie indywidualnej w Galerii „Rektorat” w Zielonej Górze w 2022 roku.

Pan Tratsiuk wchodzi w skład intermedialnego zespołowego projektu artystyczno – badawczego „Anti – Statico”, eksplorującego pojęcie antystatyczności w kontekście kolekcji muzealnych na przykładzie Muzeum Narodowego w Poznaniu. Habilitant podaje jedynie skład zespołu. Nie dowiadujemy się, kto jest kierownikiem projektu, z jakich środków jest finansowany, czy i w jakiej jednostce jest realizowany, a przede wszystkim, jaką habilitant pełni rolę w tym zespole.

O doktoracie Pana Tratsiuka z tekstu zamieszczonego w autoreferacie, dowiadujemy się tyle, cytując: „W 2008 roku zacząłem pracę nad moim projektem doktorskim „Anonimowe autoportrety”, który zaprezentowałem w Galerii Art Station Foundation w Poznaniu w 2012r.” Daty uzyskania stopnia doktora habilitant nie był uprzejmy podać, ani jednostki organizacyjnej, w której był ten stopień nadany. Dobrym zwyczajem byłoby podać nazwiska promotora i recenzentów. Oczywiście zakładam, że doktorat posiada.

Ocena autoreferatu oraz ocena osiągnięć twórczych habilitanta.

Pan Raman Tratsiuk jest niewątpliwie uzdolnionym i poszukującym artystą, o dużej wrażliwości społecznej co niewątpliwie wynika z tego, że jak sam określa, jest człowiekiem transgranicznym, mieszkającym w Polsce i na Białorusi. W autoreferacie prezentuje spektrum swoich możliwości od instalacji interaktywnych, działań performatywnych, happeningów, po obiekty artystyczne. Do wielu swoich działań inspiracji poszukuje w Internecie, który jawi się jego światem nieprzebranych zasobów informacji, danych, obrazów, relacji. Swoisty współczesny róg obfitości o globalnym zasięgu. Nie potrzebuje ruszać się z miejsca aby przemieszczać się w czasie i przestrzeni. Habilitant penetruje portale społecznościowe: randkowe, aukcyjne. Powstają pomysły: wyłuszcza, wyłapuje elementy, na kanwie których buduje swoje artystyczne działania, które następnie przenosi do świata realnego opakowując w ideowe, filozoficzne, egzystencjalne przemyślenia. Tak dzieje się w przypadku pracy „Wesele suprematyczne” 2018. , czy „Permanentne odbicia” 2019 r.

Korzysta również z otaczającego go świata – rzeczywistości. W tym świecie swoje poszukiwania koncentruje na starych przedmiotach – zużytych narzędziach jak piły, tasaki, obcęgi, sierpy. Z udziałem tych przedmiotów powstają „Obiekty elektryczne” 2018 r. Najwięcej uwagi poświęca jednak wyjątkowemu narzędziu o wielowymiarowej, bogatej symbolice, jakim jest sierp. Tworzy cykl malarski „Sierpy” 2020-2021 obejmujący 70 płócien z parą sierpów na każdym, w różnym ułożeniu. Powstaje praca „Sierpy. Pomnik horyzontalny” 2021 – przeskalowana para sierpów wykonana ze stali o wymiarach 750 x 750 cm – umieszczona w naturalnym otoczeniu. W 2022 roku powstaje instalacja fotograficzna „Sierpy”. W autoreferacie opisuje prace – obiekty interaktywne z cyklu „Wandalizm odwrócony”: „Venus” z 2015 roku i „Mężczyźni grający w piłkę” z 2020 roku. Jest również obserwatorem i komentatorem rzeczywistości, co pokazuje w happeningu z 2021 roku pt. Flight, inspirowanym wydarzeniami w Mińsku w 2020 roku.

Analizując zawartość autoreferatu Pana Tratsiuka dochodzę do wniosku, że jego działania posiadają zróżnicowany ciężar gatunkowy. Do tych o „małym ciężarze” zaliczyłbym obiekty interaktywne z cyklu „Wandalizm odwrócony” – „Venus”, jak i performance „Wesele Suprematyczne”. Pojawił się błyskotliwy pomysł, autor obudował te działania ideologicznie, filozoficznie, umocował w kontekście społecznym, nawiązał do tradycji awangardy i w tym miejscu miała nastąpić przemiana banału w dzieło – nie dokonała się. Według mojej opinii

guma do żucia dalej jest gumą do żucia, a figury geometryczne zastępujące twarze weselników zwykłymi kołami, owalami, kwadratami, prostokątami.

Happening „Flight” – interesujące działanie do momentu przeniesienia akcji w przestrzeń naturalną. Autor pisze: „... w zależności od przestrzeni otwiera się na konteksty interpretacyjne, niezmiennie pozostając osadzonym w kulturze przemocy.” To przeniesienie w sielski krajobraz raczej obniżyło napięcia między uczestnikami, a dramaturgię zmieniło w formę zbliżoną do zabawy.

Inaczej rzeczy mają się w przypadku „Obiektów elektrycznych”. Umieszczenie (zamknięcie) w białych ekspozycyjnych gablotach, ustawione w pary, pod wpływem modyfikacji technicznej, co jakiś czas pomiędzy ich krawędziami przeskakują iskry elektryczne. Działania te zmieniły ich charakter i wydzźwięk emocjonalny. Otrzymały nowe „życie” w nowej rzeczywistości. Akt nobilitacji do obiektów artystycznych zrzucił z tych przedmiotów ciężar historii, zużycia, zapomnienia. Cykl malarski „Sierpy”, „Sierpy pomnik horyzontalny”, „Sierpy” – instalacja fotograficzna są ciekawymi propozycjami zrealizowanymi w odmiennej stylistyce za pomocą odmiennych rozwiązań warsztatowych i technicznych, gdzie znikający ślad na ziemi stalowego pomnika, czy cykl malarski gdzie powtarzalność motywu w różnych ustawieniach wytwarza wibracje wzrokowe zacierając wizualność poszczególnych elementów. W instalacji fotograficznej „Sierpy” autor postawił następny krok. Eliminując kolor, poszerzając skalę odwzorowań od dookreślonych, po te rozmywające się, wprowadzając kontrasty walorowe uzyskał ciekawe efekty wizualne gdzie dzieło zdominowało przedmiot dzięki któremu powstało. Szkoda, że autor zupełnie spłaszczył bogaty wielowiekowy, wielowątkowy symbol do roli chłopskiej „figury kobiety wykonującej pracę” i komunizmu.

Ocena wskazanego dzieła, osiągnięcia artystycznego.

Wskazanym dziełem jest cykl prac pt. „Permanentne odbicia” upublicznione podczas wystawy indywidualnej w Muzeum Narodowym w Poznaniu w 2019 roku. Są to kompozycje wykonane w technice sitodruku na lustrach o zróżnicowanych formatach, kształtach. Geneza projektu odsyła nas do Internetu do portali aukcyjnych za pomocą, których autor nabywa lustro. Istotną cechą owych luster są pozostawione przez sprzedających ich własne nieświadome odbicia, również ich prywatne przestrzenie – wszystko, co pojawiło się w zasięgu fotografowanego lustra. Te przypadkowe kompozycje istnieją tylko w przestrzeni wirtualnej.

Habilitant opracowuje je technologicznie i nadrukowuje na powierzchnię lustra. W ten sposób odzyskuje nieistniejący w rzeczywistości obraz, które wykorzystuje, pozbawia koloru tworząc monochromatyczne kompozycje. Wykorzystanie lustra jest zabiegiem, który powoduje, że przypadkowe odbicia pojawiają się ponownie. Za sprawą widzów czas zapętla się, na przeszłość nawarstwia się teraźniejszość. Nakładanie się warstw prowokuje do refleksji nad egzystencją, czasem, przemijaniem. Autor przemyślał swój projekt pod kątem ideowym, technologicznym, społecznym. Świadomie umieścił widza w swoich kompozycjach prowokując interakcje emocjonalne, samemu pozostając na uboczu w roli chłodnego obserwatora.

Konkluzja

Z jednej strony, twórczość habilitanta wskazuje jego elastyczność oraz umiejętne operowanie zróżnicowanymi mediami. Jednak muszę z przykrością stwierdzić, że opisane w autoreferacie osiągnięcia artystyczne reprezentują zróżnicowany poziom pod względem artystycznym i ideowym. Tym samym nie wnoszą znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki. Ponadto Pan Trasiuk nonszalancko podszedł do opracowania swojej dokumentacji. Według mojej oceny jest ona niekompletna, potraktowana zdawkowo albo też, autor nie posiada innych, ważnych osiągnięć potrzebnych do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Dr Trasiuk nie wskazuje żadnych wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów. Nie brał udziału w komitetach organizacyjnych konferencji krajowych bądź zagranicznych. Nie ma w dorobku nawet aplikacji do projektów finansowanych w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych. Nie przedstawia żadnych informacji na temat członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych lub artystycznych. Nie wykazuje realizacji jakichkolwiek staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych. Nie prezentuje w dorobku recenzowanych publikacji artystycznych. Nie podaje informacji o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych. Brak również odniesień do uczestnictwa w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, o przyznawanie nagród naukowych lub innych konkursach mających charakter naukowych lub artystyczny. Po wnikliwej analizie zgromadzonej przez Pana Ramana Trasiuka dokumentacji nie odnalazłem elementów, które wskazywałyby istotną aktywność naukową albo artystyczną

realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Habilitant nie wypełnił wszystkich wymagań zapisanych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku w artykule 219 ust. 1 pkt. 2 (z późniejszymi zmianami). W związku z powyższym nie popieram wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego Panu dr Ramanowi Tratsiukowi, w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Kwociński', is located on the right side of the page.